

การพัฒนาตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิต ของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

Development of the Learning Management Model to Enhance Life Skills of Deaf Early Adolescents

ปริญญ์ สิริอิตตะกุล / Parinya Siriattakul

สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ / Political Science Association of Kasetsart University, Thailand

Email: siriattakul@hotmail.com

ศศิธร จันทงจันทร์ / Sasithorn Jamnongchan

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย / Chulalongkorn University, Thailand

Email: sasithorn.sup@mahidol.ac.th

วิภาสรี บุญชูช่วย / Wipasiri Boonchuchuy

มหาวิทยาลัยมหิดล / Mahidol University

สุภาภรณ์ พิมเงิน / Supaporn Pimngern

มหาวิทยาลัยมหิดล / Mahidol University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 2) ศึกษาปัจจัยสนับสนุน ส่งเสริม หรือ เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 3) พัฒนาตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และ 4) ทดลองใช้ตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มเป้าหมายหลักในการวิจัยครั้งนี้ คือ วัยรุ่นตอนต้น ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่สามารถใช้ภาษามือในการสื่อสาร หรือ อ่านหนังสือได้ และกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโสตศึกษา 1 แห่ง จำนวน 25 คน กลุ่มเป้าหมายรองในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) วัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่สามารถใช้ ภาษามือในการสื่อสาร หรืออ่านหนังสือได้ และกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโสตศึกษาทั่วประเทศ 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน จำนวน 50 คน 2) ผู้ใหญ่ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งเคยผ่านประสบการณ์ การเรียนในโรงเรียนโสตศึกษาทั่วประเทศ 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน จำนวน 50 คน 3) พ่อแม่/ผู้ปกครองของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จาก 10 โรงเรียนโสตศึกษาทั่วประเทศ โรงเรียนละ 5 คน จำนวน 50 คน 4) ครูผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนโสตศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จาก 10 โรงเรียนโสตศึกษาทั่วประเทศ โรงเรียนละ 5 คน จำนวน 50 คน 5) ผู้บริหารโรงเรียนโสตศึกษา/ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ จำนวน 15 คน และ 6) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้บกพร่องทางการได้ยิน และผู้เชี่ยวชาญด้าน การจัดการเรียนรู้สำหรับวัยรุ่นตอนต้น จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสังเกตแบบบันทึก การสนทนากลุ่ม และแบบประเมิน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการ

ประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ paired samples t-test ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า มีการสอดแทรกทักษะชีวิต 2 วิธี ได้แก่ การสอดแทรกทางตรง คือ การใช้หลักสูตรโดยเฉพาะเพื่อเน้นในส่วนที่เด็กหูหนวกขาด และสอดแทรกทางอ้อม คือ การสอดแทรกผ่านพ่อแม่, คุณครู หรือผู้ปกครอง และโรงเรียนโดยการจัดโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิต แต่ไม่มีการระบุอย่างชัดเจนว่าทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรจะต้องประกอบไปด้วยมิติอะไรบ้าง 2) ความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า ทักษะชีวิตมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยแบ่งทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินออกเป็น 4 มิติ ได้แก่ การรู้จักตนเอง การจัดการและควบคุมอารมณ์ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์ และเมื่อจัดลำดับความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยพิจารณาจากลำดับความสำคัญมากที่สุด พบว่า การรู้จักตนเองเป็นสิ่งที่จำเป็นมากที่สุด รองลงมา การจัดการและควบคุมอารมณ์ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์ ตามลำดับ 3) ปัจจัยสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า ครูผู้ดี และครูหูหนวกมีความสำคัญต่อการส่งเสริมให้วัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินประสบความสำเร็จในการพัฒนาทักษะชีวิต 4) อุปสรรคของการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า การที่วัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินขาดทักษะการใช้ภาษาไทย ทั้งการอ่าน และการเขียน รวมไปถึงการขาดหน่วยงานพัฒนาสื่อการเรียนรู้เฉพาะสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินส่งผลให้ การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่ประสบความสำเร็จ และ 5) ตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ประกอบด้วย การรู้จักตนเอง และการจัดการอารมณ์ และผลการทดลองใช้ตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า คะแนนทักษะชีวิตหลังการทดลองใช้ตัวแบบมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ในทุกด้าน

คำสำคัญ: ทักษะชีวิต, การจัดการเรียนรู้, วัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

Abstract

The purposes of this research were 1) study the present situation and evaluate need assessment of learning management to enhance life skills of deaf early adolescents 2) study support factors, promote factors or obstacle factors to learning management to enhance life skills of deaf early adolescents 3) developed model of the learning management to enhance life skills of deaf early adolescents and 4) to trial model of learning management to enhance life skills of deaf early adolescents. The primary group was 25 deaf early adolescents who can use sign language to communicate or readable and studying in the first year of secondary deaf school, the secondary group consisted of 5 groups: deaf early adolescent 50 persons, deaf adults 50 persons, parents/guardians 50 persons, teachers who taught at the deaf school 50 persons, administrator of deaf school 15 persons, and professor of learning management for deaf early adolescents 5 persons. Research tools were semi-structured interview and evaluation form. Data were collected by indept-interview, observed, focus group and evaluation. Data were analyzed by using content analysis, mean, standard deviation and paired samples t-test. The results showed that 1) the present situation and evaluate need assessment of learning management to enhance life skills of deaf early adolescents found to have

fielded life skills two ways: direct fielded and indirect fielded. 2) the need assessment of learning management to enhance life skills of deaf early adolescents that are essential for deaf early adolescents, comprising a four dimension: self-awareness, management and emotional control, building good relationships with others, and to thinking analyze and creatively decision respectively. 3) the support and promote factors of learning management to enhance life skills of deaf early adolescents found that deaf teachers and hearing teachers. 4) the obstacle factors of learning management to enhance life skills of deaf early adolescents found that lacking of Thai language skills and reading skills and lacking of development unit for learning materials specifically for deaf people. And 5) after using trial model of learning management to enhance life skills of deaf early adolescents found that the mean more than before using trial model of learning management to enhance life skills of deaf early adolescents in all part with different are statistically significant at level of.01.

Keywords: Life Skills, Learning Management, Deaf Early Adolescents

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในช่วงระยะเวลาพายุบุแคม (Stress and Strong) (คมเพชร จัตรศุภกุล, 2554) เป็นวัยวิกฤติ และเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่อยู่ท่ามกลางการปรับตัว (อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ และ อุษา ศรีจินดารัตน์, 2549) วัยรุ่นจึงเป็นช่วงวัยของการเจริญเติบโต และการเปลี่ยนแปลง (Gentzel, 2007) มีลักษณะของการพัฒนาทางสังคม จิตใจ และร่างกายอย่างรวดเร็ว (Leigh & Maxwell-McCaw, 2006) โดยพัฒนาการดังกล่าว ได้แก่ 1) พัฒนาการทางร่างกาย ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทั่วไป และการเปลี่ยนแปลงทางเพศ 2) พัฒนาการทางจิตใจ ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงทางสติปัญญา การเปลี่ยนแปลงความคิดเกี่ยวกับตนเอง เช่น เอกลักษณ์ ภาพลักษณ์ของตนเอง การได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ความภาคภูมิใจในตนเอง ความเป็นตัวของตัวเอง การควบคุมตนเอง อารมณ์ และจริยธรรม เป็นต้น และ 3) พัฒนาการทางสังคม ประกอบด้วย ความสนใจเพศตรงข้าม ความสนใจสังคมสิ่งแวดล้อม ความต้องการปรับตัวเองให้เข้ากับกฎเกณฑ์กติกาของกลุ่มและของสังคม เป็นต้น จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้วัยรุ่นต้องมีการปรับตัวหลายด้านพร้อมๆ กัน (สุริยเดว ทรีปาตี, 2555) จึงแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีปัญหาการปรับตัวมากที่สุดด้วย (วรารคณา รัชตะวรรณ, 2554) แต่หากในช่วงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว วัยรุ่นได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ก็จะทำให้วัยรุ่นเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เหมาะสม และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี (คมเพชร จัตรศุภกุล, 2554) ซึ่งจะส่งผลให้วัยรุ่นสามารถพัฒนาตนเองให้เติบโตเป็นวัยผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคมต่อไป

ซึ่งจะเห็นได้ว่าการปรับตัวของวัยรุ่นทั่วไปให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น มีความยากลำบากพอสมควร แต่สำหรับวัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สื่อสารกันด้วยภาษาพูด (Leigh and Maxwell-McCaw, 2006) และถูกมองว่าเป็นความพิการของสังคม (Sari, 2005) การที่จะก้าวผ่านหรือปรับตัวกับช่วงเวลาดังกล่าวจึงมีความยากลำบากมากกว่าวัยรุ่นทั่วไป สำหรับวัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาที่ยับยั้ง (Gentzel, 2007) การสื่อสารกับครอบครัว และกลุ่มเพื่อนอาจจะทำให้วัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเกิดความขัดแย้งในใจ และอาจนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ (English, 2002) วัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น จะมีชีวิตที่เสียเปรียบมาก (ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6, 2555; วงพักรัตน์ ภูพันธ์ศรี, 2549) ในสังคมที่ทุกอย่างขึ้นอยู่กับภาษา และการสื่อสาร วัยรุ่นจะมีปัญหาทางการพูด สัญลักษณ์ และการเขียน (Eldik, 2005) เนื่องจากสภาพการได้ยินมีความบกพร่อง การแสดงออกทางอารมณ์จะใช้พฤติกรรมทางกายเป็นสื่อแสดงออกมา (ปริญญา สิริอิตตะกุล, 2555) การเรียน การปรับตัว การเข้าสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะด้อยกว่าวัยรุ่นทั่วไป เนื่องจากไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการสื่อสารได้ มีพัฒนาการทางภาษาช้า แต่ความสามารถทางสติปัญญาเท่าวัยรุ่นทั่วไป เพียงแต่มี

ข้อจำกัดทางภาษาจึงทำให้ดูเหมือนว่าวัยรุ่นที่มีความพิการทางการได้ยินน้อยกว่าวัยรุ่นทั่วไป จึงส่งผลให้ การปรับตัวของวัยรุ่นที่มีความพิการทางการได้ยินแตกต่างไปจากวัยรุ่นทั่วไป ซึ่งส่งผลให้วัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแยกตัวออกจากสังคม รู้สึกโดดเดี่ยว และเกิดความยากลำบากในการติดต่อสื่อสารกับครอบครัว และสังคม (Lukomski, 2007) รวมไปถึงโอกาสที่จะมีปัญหาด้านอารมณ์ทางสังคม และมีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และอารมณ์แปรปรวนมากกว่าวัยรุ่นทั่วไปด้วย (Van Gent, 2007) ซึ่งอาจจะส่งผลให้มีการรวมกลุ่มกันเฉพาะผู้ที่มีความพิการทางการได้ยินเท่านั้น ไม่ต้องการปฏิสัมพันธ์กับคนทั่วไป เข้ากับสังคมทั่วไปได้ยาก รวมไปถึงกระบวน การคิดที่แตกต่างออกไปจากคนทั่วไป เนื่องจากลักษณะของวัฒนธรรมของกลุ่มผู้ที่มีความพิการทางการได้ยินนั่นเอง จึงแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีปัญหาเรื่องการปรับตัวมากกว่าวัยรุ่นทั่วไป (วงพิศตร ภูพันธ์ศรี, 2549)

จากปัญหาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมภายใต้การเปลี่ยนแปลงเพื่อสามารถเผชิญ หรือจัดการกับปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิต รวมไปถึงการเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตได้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยประสบการณ์ และการฝึกฝนนั้นก็คือ ทักษะชีวิต (ดิฐภัทร บวรชัย, 2555; ทับทิมทอง กอบัวแก้ว, 2555; มณฑลดา กล่อมแก้ว, 2555; ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว, 2555; เอื้ออารีย์ จานทอง, 2555; นิสิตา อังกุล, 2552; ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ, 2550; สกล วรเจริญศรี, 2550; Vernofaderani and Movallali, 2013; McCann, 2012; Germano, 2007; Vogel, Bowers, Meehan, Hoeft and Bradley, 2004) และทักษะชีวิตยังเป็นการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ที่จำเป็นสำหรับวัยรุ่นอีกด้วย (Unicef, 2013) ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และสังคมเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นเข้มแข็งขึ้น สามารถพัฒนาปรับปรุงให้อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และช่วยให้สามารถปรับเปลี่ยนตนเองให้มีพฤติกรรมที่ดีได้ (วิไลรัตน์ แยมจอหอ, เยาวนิจ กิตติธรรกุล และ ชนิษฐา ชูสุข, 2553) และ ยังทำให้มีสุขภาพจิตที่ดีขึ้นด้วย (ณัฐพงศ์ สิงห์สาธิต และจุฬารักษ์ โสตะ, 2555) ซึ่งทักษะชีวิต (Life Skills) เป็นทักษะที่มีความจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่ซับซ้อนในปัจจุบัน และเป็นทักษะที่จะช่วยสนับสนุน และ ลดประเด็นปัญหาสำคัญที่เข้ามาคุกคามชีวิตของแต่ละบุคคล อีกทั้งยังเป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตนเอง ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยเสริมสร้างการดำเนินชีวิตให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น (สกล วรเจริญศรี, 2550) และ สุริยเดว ทรีปาตี (2556) ยังกล่าวอีกว่า ทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะชีวิต ซึ่งเป็นทักษะที่มีความสำคัญมาก โดยช่วยในเรื่องควบคุมอารมณ์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การรับรู้ความรู้สึก การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล และการคิดวิเคราะห์แยกแยะ ในช่วงที่เด็กกำลังเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น สมอ่ง ที่มีทั้งส่วนอารมณ์ และส่วนคิด แต่สมองส่วนอารมณ์จะไวต่อสิ่งเร้าต่างๆ ที่เข้ามากระทบ ส่งผลให้วัยรุ่นมีอารมณ์ ขึ้นลงเร็วกว่าคนในช่วงวัยอื่น ซึ่งเกิดจากฮอร์โมนเพศ การจะทำให้สมองส่วนคิดถูกพัฒนา และกดสมองส่วนอารมณ์ไว้ คือ การพัฒนาทักษะชีวิตให้เกิดขึ้นในตัวเด็กทุกคน ดังนั้นทักษะชีวิตจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับวัยรุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ดังนั้น การจัดการศึกษาโดยใช้ทักษะชีวิตเป็นฐานจึงเป็นสิ่งที่นำมาใช้เพื่อเป็นพลังให้วัยรุ่นสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ (UNICEF, 2013) หากในโรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตขึ้น ย่อมเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับตัวของวัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และยังพบว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดทักษะชีวิต เป็นสมรรถนะสำคัญ ที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึกนึกคิด ให้รู้จักสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล รู้จักจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ป้องกันตัวเองในภาวะคับขัน และจัดการกับชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

สำหรับการพัฒนาชีวิตด้วยการศึกษานั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทักษะชีวิตจัดเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้ปกครอง ครู อาจารย์ จะต้องคำนึงถึงในการปลูกฝังและฝึกฝนให้นักเรียนมีพื้นฐานของทักษะชีวิตที่ดำรงครบถ้วนตามองค์ประกอบ เพื่อมุ่งไปสู่จุดประสงค์ที่จะให้นักเรียนมีพื้นฐานของชีวิต ในลักษณะมนุษย์ที่ดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นคนเก่งที่มีลักษณะการใช้ความคิด สติปัญญา และลักษณะของการทำงานที่เรียกว่า คิดเป็น คือ การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล คิดเชื่อมโยงในความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ทำให้เกิดปัญญา มีโลกทัศน์กว้างขวางที่สามารถสร้างความรู้ใหม่ได้ และการคิดเป็นย่อมนำไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น การทำเป็น และการอยู่ร่วมกันเป็น การคิดเป็นจัดว่าเป็นความเก่งทั้งทางด้านสติปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์ ส่วนการทำเป็นเป็นความเก่ง ในด้านพฤติกรรมของมนุษย์ การที่มนุษย์เรียนรู้จากการทำงานเป็นโดยเฉพาะการสร้างเป็น จะช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้จากการทำงาน เกิดการเปิดและภูมิใจในผลงาน มีทักษะการสื่อสาร ทักษะในการเผชิญสถานการณ์และทักษะในการจัดการคุณลักษณะของการเป็นคนดี ความหมายของการเป็นคนดีในทางสากล หมายถึง บุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นที่พึงประสงค์ คือ ไม่ทำให้ผู้อื่นและสังคมที่แวดล้อมต้องเดือดร้อน เพราะการกระทำของตนเอง เป็นบุคคลที่รักเพื่อนมนุษย์ รักสันติภาพ มีความเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูล การเป็นคนดีจำเป็นต้องอาศัย การพัฒนาทักษะชีวิตที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจิตใจพร้อมจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาความสำคัญและการพัฒนาทักษะชีวิตดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่จะมีทักษะชีวิตที่ดีนั้น ต้องประกอบด้วยคุณลักษณะทั้งด้านสติปัญญา และคุณลักษณะทางพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาควบคู่กันไประหว่าง ความรู้และทักษะการดำเนินชีวิต (นิสิตา อังกุล, 2552)

และเมื่อพิจารณาถึงหลักสูตรการสอนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษาในปัจจุบัน พบว่า เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยที่มีการกำหนดให้ใช้สาระที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้นตามแนวของหลักสูตรแกนกลางร้อยละ 70 และอีกร้อยละ 30 เป็นสาระที่สถานศึกษากำหนดขึ้นตามความต้องการของ ชุมชนร่วมกับสาระที่เขตพื้นที่การศึกษากำหนดขึ้น เป็นการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพ ความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งโรงเรียนโสตศึกษาแต่ละโรงเรียนจะดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และศักยภาพของนักเรียนของตน (สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ, 2550) จึงเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนทั่วไป และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้นใช้หลักสูตรเดียวกัน คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งได้ แบ่งวิชาพื้นฐานออกเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ให้เหมือนกับการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนทั่วไปเป็นสิ่งที่ส่งผลเสียให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมากกว่าผลดี อนุชา ภูมิสิทธิพร (2550) กล่าวว่า การจัดการศึกษาให้แก่บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรคำนึงถึงการจัดชั้นเรียน หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะของความบกพร่องทางการได้ยิน และคำนึงถึงความสามารถที่แตกต่างกัน พร้อมทั้งให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสม ทำให้เกิดการเรียนรู้ สามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่น ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ จึงสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะต้องมีความสอดคล้องกับลักษณะของนักเรียนให้มากที่สุด ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการปรับตัวเข้ากับคนทั่วไป ตลอดจนสังคมได้อีกด้วย

คณะวิจัยยังคาดหวังว่าการพัฒนาตัวแบบการจัดการเรียนรู้จะเป็นการทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ จากสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่า และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะทำให้สามารถสร้างความรู้ และความเข้าใจด้วยตนเองได้ เพื่อทำให้การจัดเรียนรู้ของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความสอดคล้องกับความสนใจ และ ความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นั้นย่อมรวมไปถึงการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของวัยรุ่นตอนต้น

ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินด้วย ซึ่งคณะวิจัยมีความคาดหวังว่า ตัวแบบการจัดการเรียนรู้นี้ จะสามารถสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้เทียบเท่ากับวัยรุ่นทั่วไป อันจะส่งผลให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นส่วนหนึ่งใน การพัฒนาประเทศชาติต่อไป

คำถามการวิจัย

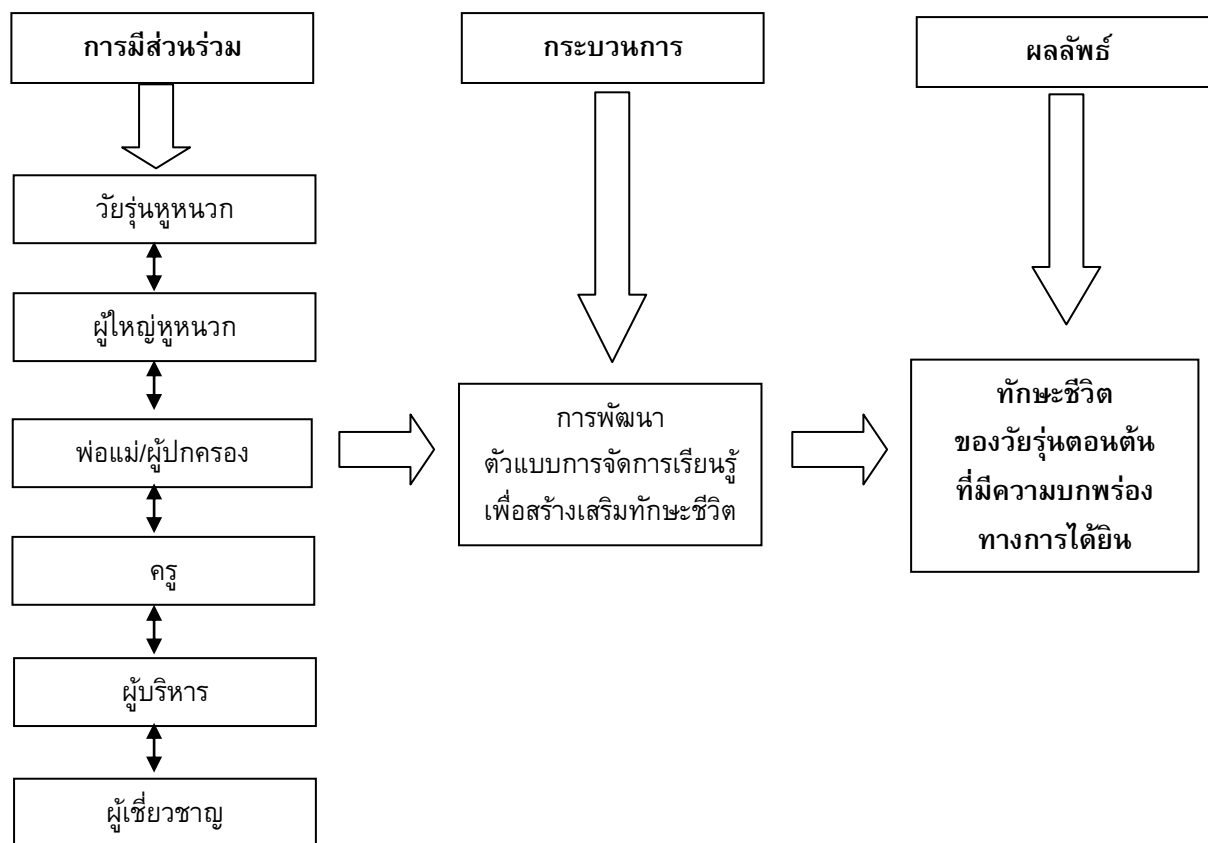
1. สภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยใดบ้างที่สนับสนุน ส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้น ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. ตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรมีลักษณะอย่างไร
4. ผลเบื้องต้นของการทดลองใช้ตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุน ส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. เพื่อพัฒนาตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
4. เพื่อทดลองใช้ตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สำหรับการพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยทบทวนแนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ได้แก่ Ray and Grant (2013), Dunst (2005), Schneider (2004), Bronfenbrenner (1994), ปริญญา สิริอิตตะกุล (2556), ดิฐภัทร บวรชัย (2555), ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว (2555), รัชสิริ แพงป้อม (2554), วิไลรัตน์ แยมจ่อหอ เยาวนิจ กิตติธรรกุล และ ชนิษฐา ชูสุข (2553), นิสิตา อังกุล (2552), จิรุตม์ ภูเจริญ (2551), สุภาพร ชินชัย (2551), ดวงกมล มงคลศิลป์ (2550), ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ (2550), อังคณา ตุงคะสมิต (2550), ษมาพร ศรีอิตยาจิต (2548) แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย (Research Design) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research: PAR) และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสม (mixed research)

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย เป้าหมายหลักในการวิจัยครั้งนี้ คือ วัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่สามารถใช้ภาษามือในการสื่อสาร หรืออ่านหนังสือได้ และกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน โสตศึกษา 1 แห่ง จำนวน 25 คน

เป้าหมายรองในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ประกอบด้วยกลุ่มต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1) วัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่สามารถใช้ภาษามือในการสื่อสาร หรืออ่านหนังสือได้ และกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโสตศึกษาทั่วประเทศ 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน จำนวน 50 คน
- 2) ผู้ใหญ่ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งเคยผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ในโรงเรียนโสตศึกษาทั่วประเทศ 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน จำนวน 50 คน
- 3) พ่อแม่/ผู้ปกครองของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จาก 10 โรงเรียนโสตศึกษาทั่วประเทศ โรงเรียนละ 5 คน จำนวน 50 คน
- 4) ครูผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนโสตศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จาก 10 โรงเรียนโสตศึกษาทั่วประเทศ โรงเรียนละ 5 คน จำนวน 50 คน

- 5) ผู้บริหารโรงเรียนโสตศึกษา/ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานบริหารการศึกษาด้านพิเศษ จำนวน 15 คน
 - 6) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้บกพร่องทางการได้ยิน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้บกพร่องทางตา จำนวน 5 คน
2. เครื่องมือวิจัย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสังเกต แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมิน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการประเมิน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยเครื่องมือวัดข้อเชิงคุณภาพ และข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้
- เครื่องมือวัดข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่
- 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นอย่างไร
 - 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน ส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 - 3) แบบสังเกตพฤติกรรมของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นแบบสังเกตที่คณะวิจัยสร้างขึ้น เพื่อบันทึกพฤติกรรมก่อน ขณะ และหลังการใช้ตัวแบบการจัดการเรียนรู้
 - 4) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยใช้ในการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มระหว่างกลุ่มเป้าหมายกับคณะวิจัย คณะวิจัยจะใช้ในการสรุปประเด็นหรือสาระสำคัญที่เกิดจากการอภิปราย การเสนอแนะ การแสดงความคิดเห็น หรือข้อขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้น
- เครื่องมือวัดข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย
- 1) แบบประเมินความต้องการจำเป็นของทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 - 2) แบบประเมินความสำคัญของทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 - 3) แบบประเมินทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินก่อนและหลังการทดลองใช้ตัวแบบการจัดการเรียนรู้
3. การทดลองใช้ตัวแบบการจัดการเรียนรู้ คณะวิจัยทดลองใช้ตัวแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การบรรยาย สิทธีกรรม กลุ่ม กิจกรรมเกม และกิจกรรมบทบาทสมมติ เป็นระยะเวลา 2 ภาคการศึกษา ภาคการศึกษาละ 12 สัปดาห์ 12 กิจกรรม

ผลการวิจัย

- 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า มีการสอดแทรกทักษะชีวิต 2 วิธี ได้แก่ การสอดแทรกทางตรง คือ การใช้หลักสูตรโดยเฉพาะเพื่อเน้นในส่วนที่เด็กหูหนวกขาด และสอดแทรกทางอ้อม คือ การสอดแทรกผ่านพ่อแม่, คุณครู หรือผู้ปกครอง และโรงเรียนโดยการจัดโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิต แต่ไม่มีการระบุอย่างชัดเจนว่าทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรจะต้องประกอบไปด้วยมิติอะไรบ้าง

จากผลการวิจัยสามารถถอดบทเรียนได้ว่า โรงเรียนโสตศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแต่จะจัดเป็นลักษณะของการจัดค่ายในโรงเรียน เช่น กิจกรรมค่ายทักษะชีวิตที่โรงเรียนโสตศึกษาสุราษฎร์ธานี จ.สุราษฎร์ธานี กิจกรรมค่ายคุณธรรมที่โรงเรียนโสตศึกษา จ. นครศรีธรรมราช กิจกรรมสุข ดี มีคุณค่า ฟังพาดตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่โรงเรียนโสตศึกษาเทพรัตน์ จ. ประจวบคีรีขันธ์ และกิจกรรมค่ายพระพุทธบุตรและค่ายธรรมะที่โรงเรียนโสตศึกษา จ.นครปฐม หรือจัดเป็นกิจกรรมเสริม หรือการสอดแทรกเรื่องทักษะชีวิตในการเรียนการสอน เป็นต้น

ด้วยลักษณะการเรียนรู้ที่เป็นลักษณะเฉพาะของเด็กหูหนวกที่เรียนรู้ได้ดีหากมีภาพให้เห็น หรือมีการทำเป็นตัวอย่างให้ดู ให้เห็นอย่างเด่นชัด ซึ่งการทำให้เห็นเป็นตัวอย่างครูหูหนวกจะทำหน้าที่ได้ดี และในการเติบโตในสังคมที่พ้นไป

จากรั้วโรงเรียน การต้องเผชิญกับโลกที่มีคนหูตีมากกว่าคนหูหนวก คือ การเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยแล้วนั้น คนหูหนวกผู้ใหญ่เล็งเห็นว่าล่ามภาษามือมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการสร้างความเข้าใจต่อวิชาเรียน หรือการใช้ชีวิตในสังคมจำเป็นจะต้องเพิ่มเนื้อหาที่ช่วยสร้างความเข้าใจวัฒนธรรมของคนหูตีมากขึ้นด้วย

2) ความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า ทักษะชีวิตมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยแบ่งทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินออกเป็น 4 มิติ ได้แก่ 1. การรู้จักตนเอง 2. การจัดการและควบคุมอารมณ์ 3. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และ 4. การคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์ และ เมื่อจัดลำดับความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยพิจารณาจากลำดับความสำคัญมากที่สุด พบว่า การรู้จักตนเองเป็นสิ่งที่จำเป็นมากที่สุด รองลงมา การจัดการและควบคุมอารมณ์ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์ ตามลำดับ

3) ปัจจัยสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า ครูหูดี และครูหูหนวกมีความสำคัญต่อการส่งเสริมให้วัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินประสบความสำเร็จในการพัฒนาทักษะชีวิต

จากผลการวิจัยสามารถสรุปบทเรียนได้ว่าครูผู้สอนทั้งครูหูดีและครูหูหนวกในโรงเรียนโสตศึกษามีส่วนสำคัญในการให้ข้อเสนอแนะ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา รวมถึงการสนับสนุนและช่วยในการเปิดโลกทัศน์ในการเรียนรู้ของเด็กหูหนวก โดยเฉพาะการเรียนรู้จากครูหูหนวก ซึ่งจะเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเด็กหูหนวกได้เป็นอย่างดี

การจัดกิจกรรมเสริมให้เด็กหูหนวกได้ทดลองเรียนรู้เพื่อการปรับตัวเมื่อต้องไปอยู่ในสังคมภายนอก เหมือนเป็น การเตรียมความพร้อมในการที่จะต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมในสังคม เรียนรู้กติกา หรือกฎระเบียบร่วมกัน เป็นต้น

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางวอลดอร์ฟช่วยให้เด็กมีความกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ ช่วยให้เกิด มีความคิดสร้างสรรค์ในการที่จะทำกิจกรรมการเรียนต่างๆ และเด็กรู้จักตัวตนของตัวเองได้ดีมากขึ้น

คนหูหนวกจะมีวัฒนธรรมที่ทำตามแบบอย่างของรุ่นพี่ เขาจะให้ความเคารพรุ่นพี่ที่เป็นคนหูหนวก เพราะรุ่นพี่ที่เป็นคนหูหนวกจะช่วยแนะนำทั้งในเรื่องการเรียนและการดำเนินชีวิตในโลกที่แตกต่างเมื่อออกไปจากโรงเรียนโสตศึกษา แนะนำเรื่องการปรับตัวในการเรียนในชั้นที่สูงขึ้น หรือการออกไปทำงานร่วมกับคนหูดี เป็นต้น

ผู้บริหารของโรงเรียนเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กหูหนวก วิสัยทัศน์ในการพัฒนางานคนหูหนวก ระบบบริหารงานต่างๆ ที่พัฒนาขึ้นล้วนส่งผลต่อเด็กหูหนวกในระยะยาว การพัฒนาเป็นให้ตรงกับศักยภาพของแต่ละบุคคลอย่างเข้าใจความต้องการที่แท้จริงเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะทางของ คนพิการพึงตระหนักถึง

4) อุปสรรคของการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า การที่วัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินขาดทักษะการใช้ภาษาไทย ทั้งการอ่าน และการเขียน รวมไปถึงการขาดหน่วยงานพัฒนาสื่อการเรียนรู้เฉพาะสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่ประสบความสำเร็จ

จากผลการวิจัยสามารถสรุปบทเรียนได้ว่า หลายคนมีการพูดถึงหลักของไวยากรณ์ภาษามือและหลักของภาษาไทย เป็นลักษณะที่สวนทางกันทำให้เด็กเรียนรู้ได้ยากกว่าเด็กพิการประเภทอื่นๆ เด็กหูหนวกจึงอ่านภาษาไทยได้แบบผิดๆ ถูกๆ เรียงคำเรียนประโยคไม่ค่อยถูกต้อง คำภาษามือจะไม่มีคำที่บอกปริมาณแต่ใช้การแสดงออกทางสีหน้าแทน ซึ่งแต่ละบุคคลก็มีความแตกต่างกันไป และเมื่อเกิดปัญหาหรือมีการทะเลาะเบาะแว้งในการสื่อสารเพื่ออธิบายความนั้น เมื่อจวนตัวเข้าเด็กหูหนวกจะไม่สามารถอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นได้ จะโยนความผิดให้คนอื่นสิ่งอื่นเสียมากกว่า เขาจะไม่รู้ว่าการผิดนั้นเมื่อรับไปแล้วจะมีผลกระทบต่อนเองแบบไหน รุนแรงเท่าใด จึงปฏิเสธอย่างเดียวเพื่อเป็นการป้องกันตนเองจากความผิด

ในอดีตครูในโรงเรียนโสตศึกษาจะต้องผ่านการอบรมภาษามือ แต่ปัจจุบันครูหลายท่านเข้ามาสอนในโรงเรียนโสตศึกษาตามตำแหน่งวิชาที่สอน เช่น วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ซึ่งภาษามือจะได้เรียนเมื่อโรงเรียนจัดขึ้นเอง ซึ่งงบประมาณยังไม่ค่อยมีรองรับตรงส่วนนี้ หรือเรียนรู้จากหนังสือ หรือเรียนรู้จากเด็กหูหนวกโดยร่วมกันคิดค้น คำเฉพาะขึ้นมาเองในห้องเรียนเพื่อที่จะใช้ในการสื่อสารในรายวิชานั้นๆ เท่านั้น แต่อาจไม่เป็นสากล หรือที่เข้าใจกันโดยทั่วไปนัก รวมถึงภาระงานของครูที่สอนในโรงเรียนปัจจุบันนั้นมีทั้งงานสอน และงานบริหาร ส่วนครูในโรงเรียนโสตศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนประจำ ครูหลายท่านจึงต้องรับหน้าที่เป็นครูหรืออีกหนึ่งงานด้วย

ผู้ปกครองเด็กหูหนวกส่วนใหญ่มีมุมมองต่อลูกในทางที่สับสนลูก เพราะลูกแตกต่างจากลูกของคนอื่น ๆ หรือลูกของเราแตกต่างจากเด็กคนอื่น ๆ ในการเลี้ยงดูบางครอบครัวจะเป็นลักษณะการประคบประหงมทำให้ลูกทุกอย่าง ตามใจลูก อยากได้อะไรจะให้หมด และในบางครอบครัวซึ่งมีฐานะยากจนผู้ปกครองจำเป็นต้องทำงานหาเงิน จึงยกหน้าที่ในการดูแลลูกหลานหูหนวกให้แก่โรงเรียนและครูทั้งหมด แต่ยังไม่เห็นความสำคัญเรื่องของการสื่อสารกับลูกผ่านภาษามือเพื่อจะได้เข้าใจความต้องการของลูก ประกอบกับเด็กที่เป็นวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจตลอดเวลา เป็นวัยอยากรู้อยากลอง อยากรู้อยากเห็น ต้องการใครที่จะเข้าใจและอยู่เป็นเพื่อนและเข้าใจในตัวของเขา

5) การทดลองใช้ตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ประกอบด้วย การรู้จักตนเอง และการจัดการอารมณ์ และผลการทดลองใช้ตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า คะแนนทักษะชีวิตหลังการทดลองใช้ตัวแบบมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ในทุกด้าน แสดงดังตารางที่ 1-4

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะชีวิตรายด้าน และภาพรวม

ทักษะชีวิต	ก่อน		หลัง	
	$\bar{X}$	<i>S.D.</i>	$\bar{X}$	<i>S.D.</i>
ด้านการรู้จักตนเอง	2.63	0.44	3.50	0.50
ด้านการจัดการอารมณ์	2.83	0.49	3.50	0.50
ภาพรวม	2.73	0.45	3.50	0.49

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะชีวิตทุกด้านหลังการทดลองใช้ตัวแบบมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่าหลังการทดลองใช้ตัวแบบมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเช่นกัน

ตารางที่ 2 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างทักษะชีวิตด้านการรู้จักตนเองก่อนการทดลองใช้ตัวแบบและหลัง การทดลองใช้ตัวแบบ

ด้านการรู้จักตนเอง	$\bar{X}$	<i>SD</i>	t-test		
			<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
ก่อน	2.63	0.44	-16.389**	10	<.001
หลัง	3.50	0.50			

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า *p* น้อยกว่า.01 แสดงว่า ทักษะชีวิตด้านการรู้จักตนเองก่อนการทดลองใช้ตัวแบบและหลังการทดลองใช้ตัวแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยหลังการทดลองใช้ตัวแบบมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น หรือมากกว่าก่อนการทดลองใช้ตัวแบบ

ตารางที่ 3 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างทักษะชีวิตด้านการจัดการอารมณ์ก่อนการทดลองใช้ตัวแบบและหลังการทดลองใช้ตัวแบบ

ด้านการจัดการอารมณ์	$\bar{X}$	SD	t-test		
			t	df	p
ก่อน	2.83	0.49	-10.671**	10	<.001
หลัง	3.50	0.50			

** p <.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่า p น้อยกว่า.01 แสดงว่า ทักษะชีวิตด้านการจัดการอารมณ์ก่อนการทดลองใช้ตัวแบบและหลังการทดลองใช้ตัวแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยหลังการทดลองใช้ตัวแบบมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น หรือมากกว่าก่อนการทดลองใช้ตัวแบบ

ตารางที่ 4 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างทักษะชีวิตก่อนการทดลองใช้ตัวแบบและหลังการทดลองใช้ตัวแบบ

ทักษะชีวิต	$\bar{X}$	SD	t-test		
			t	df	p
ก่อน	2.73	0.45	-15.693**	10	<.001
หลัง	3.50	0.49			

** p <.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่า p น้อยกว่า.01 แสดงว่า ทักษะก่อนการทดลองใช้ตัวแบบและหลังการทดลองใช้ตัวแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยหลังการทดลองใช้ตัวแบบมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น หรือมากกว่าก่อนการทดลองใช้ตัวแบบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) จากผลการวิจัยควรมีการสอนแบบ 2 ภาษา นั่นก็คือ ภาษาไทย และภาษามือควบคู่กันไปในชั้นเรียนของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และควรใช้ครู 2 ภาษาด้วย คือ ครูหูดี และครูหูหนวก เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อันจะส่งผลให้สามารถเรียนรู้องค์ความรู้จากทั้งภาษามือ และตำราภาษาไทย
- 2) ควรมีการนำตัวแบบไปใช้ในโรงเรียนโสตศึกษาที่ต่างบริบทออกไป เช่น โรงเรียนโสตศึกษาที่มีการเรียนการสอนแบบวอลดอฟ หรือโรงเรียนเรียนโสตศึกษาที่มีการเรียนการสอนแบบอื่น
- 3) ทักษะชีวิตมี 4 ด้าน แต่การทดลองครั้งนี้ใช้เพียง 2 ด้าน ควรมีการพัฒนาอีก 2 ด้านที่เหลือ เพื่อทักษะชีวิตของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะได้พัฒนาครบด้าน
- 4) สำหรับการทดลองใช้ตัวแบบนี้ควรมีการศึกษาระยะยาว (Longitudinal study) เพื่อเห็นความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของทักษะชีวิตของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย อีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ผลการทดลองใช้ตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า คะแนนทักษะชีวิตหลังการทดลองใช้ตัวแบบมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรผลักดัน เป็นนโยบายให้มีวิชาการสร้างเสริมทักษะชีวิตอันจะส่งผลให้วัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นประชากรของประเทศที่มีคุณภาพต่อไป
- 2) จากการศึกษาเชิงเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระหว่างประเทศสิงคโปร์ และประเทศไทย พบว่า การที่ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีโอกาสได้เรียนร่วมในชั้นเรียนทั่วไปจะส่งผลให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมแห่งการใช้เสียงได้ และทำให้ไม่แยกตัวออกจากสังคมแห่งการใช้เสียงเพราะความไม่เข้าใจ ภาษา
- 3) ควรมีการจัดตั้งศูนย์จัดการเรียนรู้สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเพื่อผลิตสื่อการเรียนรู้ที่เฉพาะ ความบกพร่องทางการได้ยินซึ่งจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้อย่างดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาไปให้ถึงในระดับผลต่อทักษะชีวิตของเด็กหรือมีการติดตามในระยะ 3-6 เดือน ในเด็กที่ได้รับ การพัฒนาไป
2. ตัวแบบการจัดการเรียนรู้ควรมีการวัดประสิทธิผลก่อนจะสรุปว่าเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้ผลแล้ว อาจจำเป็นต้องมีการทบทวนแบบการจัดการเรียนรู้นี้อาจด้วยการใช้ focus group among expert opinions/นำ needs ในมุมมองของพ่อแม่ และคนพิการทางการได้ยินที่ได้ข้อมูลมา take in to account ของการพัฒนาตัวแบบการเรียนรู้ให้ครอบคลุม และสามารถเป็นสื่อที่พ่อแม่หรือคนทั่วไปใช้ได้
3. ตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรถูกนำไปพัฒนากิจกรรมอื่นๆ ซึ่งผลการวิจัยจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ครบถ้วน
4. ตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรถูกสร้าง ในมิติอื่นๆ ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งผลการวิจัยจะได้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้นำไปใช้ และจะได้เป็นต้นแบบให้โรงเรียนได้ศึกษา ได้นำไปใช้และเชื่อมั่นว่าจะเกิด ประโยชน์สูงสุดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. 2556. คำสุขภาพจิตสัปดาห์ละคำ. สืบค้นจาก www.klb.dmh.go.th/modules.php?m=word_weekly&gr=&op=detail&word_weekly_id=46.
- คมเพชร จัตรศุภกุล. 2554. เอกสารประกอบการบรรยายวัยรุ่นกับการปรับตัว. กรุงเทพมหานคร: หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิรุตม์ ภูเจริญ. 2551. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐพงศ์ สิงห์สาธิต และจุฬารัตน์ โสตะ. 2555. “โปรแกรมส่งเสริมสุขภาพจิตด้วยทักษะชีวิตในนักเรียนระดับมัธยมศึกษา.” วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย 20 (3): 174-183.
- ดวงกมล มงคลศิลป์. 2550. ผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกัน การสูบบุหรี่ในเด็กวัยรุ่นตอนต้น กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ดิฐภัทร บวรชัย. 2555. การพัฒนาหลักสูตรเสริมการสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทับทิมทอง กอบัวแก้ว. 2555. การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิลิตา อังกุล. 2552. การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปริญญญา สิริอิตตะกุล. 2555. ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อการพึ่งตนเองของผู้พิการทางการได้ยิน: กรณีศึกษาจังหวัดชลบุรี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ.
- ปริญญญา สิริอิตตะกุล. 2556. การพัฒนาตัวแบบปฏิสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. แก้วโครงการวิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ. 2550. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมวดวิวัฒนาการทักษะชีวิต 1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนในทัศนสถานวัยหนุ่มกลาง. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว. 2555. การพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตโดยใช้การคิดเป็นฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มนลดา กล่อมแก้ว. 2555. การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รักษ์สิริ แพงบ้อง. 2554. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับ หูหนวกจากการสอนแบบ POSSE ร่วมกับสื่อวีดิทัศน์. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี. 2549. จิตวิทยาเด็กพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรารณา รัชตะวรรณ. 2554. การศึกษาและพัฒนาการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนวัยรุ่นโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิไลรัตน์ แยมจอหอ, เยาวนิจ กิตติธรรกุล และ ชนิษฐา ชุสุข. 2553. "กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและสังคมของกลุ่มแกนนำเยาวชนตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง." วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 16 (3): 489-511.
- ษมาพร ศรีวิทยาจิต. 2548. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สกล วรเจริญศรี. 2550. การศึกษาทักษะชีวิต และการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา, มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาพร ชินชัย. 2551. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ: กรณีศึกษาโรงเรียนเรียนรวมในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุริยเดี้ยว ทรีปาตี. 2556. “ทักษะชีวิต” เป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้ของเยาวชนในศตวรรษที่ 21. สืบค้นจาก www.teenpath.net/content.asp?ID=15351#.UkLSI1flfm4.
- อังคณา ตุงคะสมิต. 2550. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียน บ้านศรีดงเค็ง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2556. ทักษะชีวิต. เข้าถึงได้จาก lifeskills.obec.go.th/.
- อนุชา ภูมิสิทธิพร. 2550. การศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ และ อุษา ศรีจิตตารัตน์. 2548. การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เอื้ออารีย์ จานทอง. 2555. การพัฒนาแบบวัดทักษะการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Dudsanee, C. 2007. **A Comparative Study of Educational Adjustment of Disadvantaged Adolescents in Thailand and India (Case Study in Northern)**. Doctor of Philosophy Thesis in Education, University of Mysore.
- Germano, D. 2007. **The Effects of Combining Developmental Education with Life Skills on First Semester Retention and First Semester Grade Point Average**. Dissertation Doctor of Philosophy in Educational Leadership, Touro University International.
- McCann, A. 2012. **The Cultivation and Transfer of Life Skills through the Outdoor Education Program at Besant Hill School**. Thesis Master of Arts in Adventure Education, Prescott College.
- Unicef. 2013. **Introduction: Life Skill**. Retrieved from www.unicef.org/lifeskills/.
- Vogel, J., Bowers, C., Meehan, C., Hoeft, R. and Bradley, K. 2004. “Virtual Reality for Life Skills Education: Program Evaluation.” **Deafness and Education International** 6 (1): 39-50.
- Vernosfaderani, A. and Movallali, G. 2013. “The Effectiveness of Life Skills Training in Hearing Impaired Students for the Reduction of Social Phobia.” **Iranian Journal of Clinical Psychology** 1 (2): 36-41.